

Thomann T. Pierre-Emmanuel¹
Institut catholique de Vendée (ICES), La-Roche-Sur-Yon;
Institut de sciences sociales, économiques et politiques
Lyon (France)

327::911.3(470)"199/..."
327.5(470:477)"199/..."
Review scientific paper
Submitted 21/02/2023
Revised 20/04/2023
Revised 12/05/2023
Accepted 12/05/2023
doi: [10.5937/socpreg57-42979](https://doi.org/10.5937/socpreg57-42979)

RUSSIA, THE CONFLICT IN UKRAINE AND THE NEW SPATIAL AND GEOPOLITICAL ORDER

Abstract: The conflict in Ukraine is the subject of contradictory narratives in the communication war, but also reflects the rival historical and geopolitical representations between the different actors of this conflict. According to the geopolitical angle, the main issue of the crisis in Ukraine is the rivalry between the great powers for world power and the distribution of geopolitical spaces. The geopolitical angle thus makes it possible to take into account the numerous stakes linked to this crisis on different scales, which go well beyond the purely geostrategic and military aspects. The main hypothesis of this article is to determine to what extent Russia, with its special military operation in Ukraine, is pushing for the emergence of a new geopolitical configuration on a European and global scale. Indeed, Moscow is provoking a redefinition of alliances at the regional and global levels. At the Eurasian level, NATO will probably no longer be able to pursue a policy of expansion in the Russian near abroad (countries of the former USSR), the enlargement of NATO to Ukraine being a *casus belli*, as the Russian intervention has shown. On a global scale, Russia's membership in the UN Security Council now prevents any unilateral interpretation of international law by the collective West. Moreover, economic sanctions by EU and NATO member states are not being followed by other states in Eurasia, South America and Africa, challenging the unipolar project of the West under the leadership of the United States. The European Union is increasingly aligned with the geopolitical priorities of NATO and the United States, with little room for manoeuvre. Russia's special operation in Ukraine is definitely moving the world towards a multicentric and multipolar geopolitical configuration, with no possibility of returning to the pre-conflict situation. In this analysis, geopolitical cartography will be used to illustrate the problematics but also to emphasize the spatial angle as an analytical tool.

Keywords: Russia, Ukraine, geopolitical order, spatial order

---

¹ pierre-emmanuel.thomann@eurocontinent.eu

INTRODUCTION

Any international system is, above all, a spatial order (Aron, 2004, p. 187). This means that it is based on a hierarchy of power between states associated with a distribution of geopolitical spaces on a global scale. We will call it the geopolitical configuration. The main hypothesis of this article is to determine to what extent Russia, with its special military operation in Ukraine, provokes the emergence of a new spatial order and thus a new geopolitical configuration on the European and world scale. Indeed, the shock wave caused by Moscow's intervention in Ukraine, causes a redefinition of alliances at the regional and global levels. According to the geopolitical angle, the main stake of the crisis in Ukraine is the rivalry between the great powers for a new hierarchy of world power and a new distribution of geopolitical spaces. The method of geopolitical analysis. The problematics of this article is approached from the geopolitical perspective. Geopolitics is the study of power rivalries on territories and their populations and in different spaces (in land, sea and air spaces, but also in space, cyberspace, digital space and the space-time of artificial intelligence) at global, continental, national, regional and local scales². There are two complementary modes of geopolitics: geopolitics as a method of analysis, and geopolitics as a strategy (Thomann, 2013). However, before constructing a geopolitical strategy, it is necessary to make a clinical diagnosis of the situation, to identify the geopolitical stakes and the strategies of the actors in rivalry in the different spaces of confrontation and to interpret the explicit and implicit geopolitical interests. Geopolitics as a method of analysis will be the focus of this article. In this analysis, the spatio-temporal and multiscale angle is privileged, i.e., the anchoring in geography and history. Geopolitics is also a dialectic; it is the dynamics of interaction between geopolitical actors in space and time combined with reasoning at different geographical scales that allows to make a crisis intelligible and to follow the mutation of the geopolitical configuration. Geopolitics and cartography are inseparable, because it is necessary to represent space and territory. Geopolitical cartography makes it possible to illustrate the stakes on the territory and to make it a tool at the centre of the analysis. To understand how we arrived at the current situation, the history of territories (geohistory), i.e., the successive territorial configurations in history, as well as the historical representations, and their evolution, are also examined. As the German geographer Friedrich Ratzel pointed out, "we read time in space" (Schlögel, 2003).

THE GEOPOLITICAL DIAGNOSIS

The geopolitical configuration is a complex system, based on different geopolitical logics, which intertwine and interact, enter into synergy or contradiction. It is during crises that the geopolitical strategies of the actors are revealed and can be interpreted, as they leave their implicit character to become more explicit. The conflict in Ukraine is today widely commented or analyzed in terms of the military operations in the Ukrainian territory since

---

² My extended definition of geopolitics as a method of analysis is based on Yves Lacoste's definition: "Geopolitics designates in fact everything that concerns the rivalries of power or influence over territories and therefore over the populations that live there" (Lacoste, 2022).

24 February 2022 from a moral, legal and military angle. However, this focus is reductive, neither the legal and moral qualification of Russia as the aggressor, nor the observation of the military operations *stricto sensu* allows understanding the real underlying geopolitical stakes. The focus on military operations (war studies) remains tactical in nature, while the geopolitical angle allows us to gain strategic perspective. Let us approach the conflict in Ukraine from the spatial angle and the longer timeframe. The conflict in Ukraine has for consequence a modification of the hierarchy of the world powers, of the alliances at the world level, and thus changes the European and world spatial order. Let us focus on the problematics from the disappearance of the USSR. With the fall of the USSR, Russia's territory shrank in relation to Tsarist Russia, with the displacement of its borders. The dialectic of geopolitical rivalry between the United States and Russia is central. As part of its grand strategy, the United States aims to prevent a rival power from controlling the coastal areas (Rimland) of Eurasia that would endanger its supremacy. During the bipolar space order, the borders were fixed with regard to the territory of the USSR, as well as the hierarchy of powers with the USA and the USSR in a position of world condominium. The collapse of the USSR then led the United States to push their advantage. In its position as an unrivalled global power, the United States sought to extend its influence through a dynamic encirclement of Russia on the Eurasian continent, as an extension of the more static encirclement of Eurasia during the Cold War. The geopolitical strategy of the United States has been built on various recent geopolitical doctrines but also with older roots. After the disappearance of the USSR, the Wolfowitz Doctrine (Tyler, 1992) stipulated in 1991 that no power should emerge again on the Eurasian continent to challenge the supremacy of the United States. Within this framework, the States coming from the ex-USSR, but also all those which had particular links with the USSR, were the target of operations of regime changes, to roll back Russia in its continental lands. Wesley Clarke pointed out that Paul Wolfowitz (№3 in the Pentagon) told him in 1991 that "But one thing we did learn [from the Persian Gulf War] is that we can use our military in the region - in the Middle East - and the Soviets won't stop us. And we've got about 5 or 10 years to clean up those old Soviet regimes - Syria, Iran [sic], Iraq -- before the next great superpower comes on to challenge us" (Clarke, 2007). In his memoir, Wesley Clarke also says that a general revealed to him about the invasion of Iraq, "Oh, it's worse than that, he said, holding up a memo on his desk. Here is the paper from the Office of the Secretary of Defense [then Donald Rumsfeld] outlining the strategy. We're going to take out seven countries in five years.' And he named them, starting with Iraq and Syria and ending with Iran" (Conason, 2007). The Brzezinski doctrine (Brzezinski, 1997) then aimed to detach Ukraine from Russia to reduce Russia to the status of a regional power. Finally, Wess Mitchell (Mitchell, 2018), under the presidency of Donald Trump, stressed that the United States has always sought to protect the European Rimland against Russia. This geopolitical vision focusing on the Rimland finds its source in the doctrine of Nicolas Spykman. The Rimland, according to the geopolitical theory of Nicholas John Spykman (1893-1943), professor of international relations at Yale University in the United States, is the heavily populated coastal strip to the west, south and east of the Eurasian continent. This area is decisive for the control of the Eurasian continent in order to prevent a rival power of the United States from controlling the entire space. According to him, the state that controls the Rimland can control the Heartland (the area of central Eurasian lands previously

identified by Sir Halford Mackinder as decisive) and therefore the world. The containment policy of the USSR during the Cold War was inspired by this theory, but also the dominant geopolitical representations in the United States until today (Florian, 2014)³. The Rimland is thus the main theatre of the geopolitical strategy of the United States and its close allies that consists in enveloping this Eurasian continent by the East European and Indo-Pacific fronts. Europe but also the Near and Middle East, including Syria, as well as the Indo-Pacific area are part of the Rimland. The United States is continually consolidating the Rimland around Eurasia, by supporting regime changes in states not yet aligned with American geopolitical priorities. The objective is then to enlarge NATO, its instrument of power, in order to cut off Russia's access to Western and Central Europe, as well as to the Mediterranean and the world's oceans. The promise given to the Soviet and Russian leaders by the leaders of NATO member states, especially the United States, not to expand NATO to the east, has obviously not been honoured (George Washington University, 2017). This strategy makes it possible to move from the bipolar order to the unipolar spatial order, which places the United States in a hegemonic position in Europe and in the world. The United States, in continuous expansion since 1991, has pushed back the borders of the Euro-Atlantic space ever further. Washington first intervened in the Balkan conflicts in Yugoslavia, Bosnia, and then in Kosovo in 1999 with NATO, provoking a regime change in Belgrade. The priority to roll back Russia and the wars in ex-Yugoslavia gave a new legitimacy to the enlargement of NATO in the 90s. This expansion continued in Afghanistan in 2001 and in Iraq in 2003, as a response to the September 11 attacks under the banner of the "war on terror". Later, the intervention in Libya with the UK and France in 2011 was decided in the context of the Arab revolutions. It should also be recalled that Washington made the United States leave the ABM Treaty, to install a missile shield at the gates of Russia and aggravate the perception of encirclement of Russia (Kujat, 2023). The Eastern Partnership of the European Union (complementary to NATO), participates in this progressive strangulation of the geopolitical envelope of Russia, with the objective of creating a buffer zone against Russia, and preparing in an implicit way the future enlargements of NATO and the EU. In these different crises and regional configurations, the unipolar order has been reinforced by military interventions justified by a unilateral and exclusive interpretation of international law augmented by new UN rules such as *humanitarian intervention* in Kosovo crisis (1999) and *the responsibility to protect* in Libya crisis (2011), and masking the continued geopolitical expansion of the US and NATO. This unipolar order was quickly challenged by Russia, first verbally and then through targeted and decisive actions. As early as 2007, Vladimir Putin had notably stressed at the Munich conference that NATO enlargement threatened Russia (Putin, 2007). Moscow, starting from a geopolitical and geostrategic retreat and a territorial shrinkage, has resumed a more offensive posture in order to stop the process of NATO's encirclement and to reduce

---

³ This geopolitical vision focusing on the Rimland finds its source in the doctrine of Nicolas Spykman (inspirer of the containment of the USSR in the 1950s), which has been renewed until today. The current doctrines are therefore his more recent reminiscences of the geopolitical doctrines of Mackinder ("who controls Eastern Europe against the Heartland, who controls the Heartland controls the world island, controls the world") and Nicolas Spykman ("who controls the Rimland controls Eurasia, who controls Eurasia controls the world"). Nicolas Spykman was the inspiration for the containment of the USSR in the 1950s promoted by George Kennan.

the Rimland territorially, or even to push it into a strategy of disencirclement ([Map 1](#)). For Russia, it is a question of moving from the unipolar spatial order in which it had lost its rank as a world power, to a multipolar spatial order, by challenging the stature of the United States as a global and European power that pushes NATO to Russia's borders and thus threatens its security. Ideally, the United States would be expelled from the Eurasian continent where it has had a permanent foothold since World War II. This mirrors the Monroe Doctrine of the United States, which expelled the Europeans from the American continent. Russia is seeking to develop its own zone of priority and exclusive interests. Faced with the growing challenge to this unipolar space order by Russia but also China, Washington has designated under the presidency of Donald Trump, the two states as strategic adversaries. The dominant geopolitical representation has shifted from the "war on terror", to great power rivalry, with the doctrine "America First". The national security strategy of the United States emphasizes that "China and Russia challenge American power, influence and interests, and attempt to erode the security and prosperity of the United States" (White House, 2017). The new National Security Strategy of 2022 states that "the post-Cold War era is over for good and that a competition is underway among the great powers to shape the new era, accompanied by the ideological vision of the struggle between democracies and autocracies" (Biden-Harris administration, 2022). By successive and targeted military interventions, Russia sought to avoid its programmed geopolitical suffocation by acting in the Rimland dominated by the United States, and at the same time to strengthen its own security. In Yugoslavia, Russia had not been able to prevent NATO's aggression against Yugoslavia in 1999 during the Kosovo war, a decision taken without going through the UN Security Council. Russia did not succeed in obtaining its own peacekeeping zone in Kosovo, which became a protectorate in 1999 (Hoffman & Kaiser, 1999). In Afghanistan, following the Islamist attacks in the United States in 2001, Russia had initially approved the reversal of the United States to fight Islamist terrorism (the Mujahedin had been supported by Washington against the USSR). Russia approved the intervention and temporarily allowed the installation of American bases in Central Asia. In 2003 in Iraq, Washington and London intervened, again without the approval of the Security Council, and in opposition to the Paris-Berlin-Moscow axis.

Russia's reaction took concrete form on the ground from the Russia-Georgia war in 2008. Russia came to the aid of the self-proclaimed republics of South Ossetia and Abkhazia attacked by Georgia, resulting in the consolidation of the Russian presence in its near abroad. This Russian intervention was a warning to NATO that enlargement would be considered a *casus belli* (Thomann, 2008). This message, which was also emphasized by strategists such as George Kennan (Kennan, 1997), was not heard. During the military intervention initiated by Washington, London and Paris in Libya in 2011, if Moscow, Beijing, but also Berlin abstained at the UN Security Council, the regime change, exceeding the UN mandate, convinced Russia that it was necessary to contain the domino effect of the Arab revolutions reinforced by Washington. According to Moscow, these crises risked destabilizing its near abroad, the Caucasus and Central Asia. In the framework of the American strategy of detachment of Ukraine from Russia, the *coup d'état* in Maidan in 2014 with the support of Washington was intended to pursue the enlargement of NATO to Ukraine which had been programmed at the Bucharest summit in 2008 (NATO, 2008). However, Crimea declared its independence and reunified with Russia in 2014, while the Donbas and its self-proclaimed republics defended

themselves militarily against the military offensive of the new Ukrainian president Petro Poroshenko. This period corresponds to the transition from the unipolar space order to the multipolar world, where the situation has again fluctuated in one direction or the other. Faced with the urgency and threat of regime change in Damascus with the prospect of an Islamist regime taking power, Moscow intervened in 2015 at the request of Damascus and defeated the plan of regime change by the Islamist rebels supported by Western governments and their Gulf allies. The decisive geopolitical shift towards the multipolar world dates from this intervention. The United States and NATO then withdrew from Afghanistan, pushed by Russia and China, and reorganized themselves in the new AUKUS alliance bringing together the Anglo-Saxons on a second front line in the Indo-Pacific ([Map 2](#)). It is as a result of these successive crises that the conflict in Ukraine, conducted in a low intensity mode since 2014, has escalated. Following the refusal of the United States, but also of the European leaders, notably Paris and Berlin, unable to adopt an independent posture, to negotiate a new European security architecture demanded by Moscow in 2021, and aiming at stopping the enlargement of NATO, Russia decided to launch a special military operation, preventive and initially limited on the 24 February 2022 ([Map 3](#)).

The triggering factors are multiple.

First, there is the failure to implement the Minsk agreements, which were supposed to overcome the crisis in Ukraine since 2014, both because of the refusal of successive Ukrainian governments following the regime change in 2014 to implement them, in particular the federalization of Ukraine to grant autonomy to the Donbass republics, and because of the inaction of the French and German diplomatic services, although they were the guarantors of the process, to put pressure on Ukraine. It is now clear that the objective of the new regime in Kiev was not to find a sustainable way out of the crisis, but to gain time and to strengthen its military position in view of a confrontation with Russia, according to the new Ukrainian President Petro Poroshenko (Poroshenko, 2022) and confirmed by German Chancellor Angela Merkel (Hildebrandt, Di Lorenzo, 2022) and French President François Hollande (Prouvost 2022). The empowerment of the Ukrainian army trained and armed by Washington and London since 2014 (US Department of State, 2023) leading to a creeping “NATOization” of Ukraine, has convinced Moscow that Ukraine was becoming a de facto military platform threatening Russia (the threat in depth of the Russian territory, Moscow but also up to the Astrakhan-Volgograd-Samara-Kazan-line). The increasing spread of neo-Nazi ideology referring to Stepan Bandera aggravated this perception. Finally, the Russian perception of an optimization imminent Ukrainian military offensive against the self-proclaimed independent Donbass Republics (Baud, 2022; Arestovych, 2019), but also the declarations of the president of Ukraine Volodymyr Zelensky aiming at the possibility of acquiring nuclear weapons⁴ (Zelensky, 2022), have provoked the reaction of Russia. Oleksiy Arestovych, adviser to the head of the office of the president of Ukraine stressed one year

---

⁴ At the Munich Security Conference (19 February 2022), Zelenski declared that “Since 2014, Ukraine has tried three times to convene consultations with the guarantor states of the Budapest Memorandum. Three times without success. Today Ukraine will do it for the fourth time. I, as President, will do this for the first time. But both Ukraine and I are doing this for the last time. I am initiating consultations in the framework of the Budapest Memorandum. The Minister of Foreign Affairs was commissioned to convene them. If they do not happen again or their results do

ago that “our price for joining NATO is a big war with Russia” (Arestovych, 2019). From the point of view of Russian security perception, NATO infrastructure cannot be allowed to move closer and closer to Russia’s borders with impunity, so NATO enlargement is seen as a threat (Russian Federation, 2021). The United States, faced with the installation of Russian bases on its borders, would react in the same way, as was seen during the Cuban missile crisis (Crosston, Pashentsev, 2022). The Russian intervention was followed by the escalation of Washington and its NATO-EU complex to try to defeat Russia and make it undergo a second Afghanistan (Riedel, 2022). Russia, with an initially very small army of 180,000 men, conquered and liberated, according to its point of view, a useful part of the Ukrainian territory with a front that extends over 1000 km. The resistance of the Ukrainian army, receiving weapons, intelligence, and training by the member-states of NATO, the United States in the lead, confirmed that this conflict has turned into a proxy war against Russia. The Russian General Staff has made tactical territorial withdrawals during the autumn 2022 and has mobilized 300,000 additional soldiers to go on the offensive again in 2023.

PROVISIONAL ASSESSMENT

The evolving world geopolitical configuration is the result of the entanglement of several issues with each having their own spatio-temporal logics. Any geopolitical conflict includes today a geostrategic dimension with the new balance of power and defence and security as a central issue, geo-economic issues, multilateral dimensions with the rivalry of international organizations and finally conflicts of identity and civilizational values based on geohistorical legacies. The logic of geopolitical rivalries between state powers tends to supplant multilateralist logics and is coupled with geo-economic issues and conflicts of values. Globalization is a struggle for the distribution of geopolitical spaces, and territorial control remains a decisive element of power and sovereignty. The use of cooperative security tools carried by multilateral bodies is therefore likely to be increasingly supplanted by limited coalitions of states with objectives limited in time and space, resulting in geopolitical fluidity with precarious and temporary alliances. Uncertainty remains about the conflict in Ukraine, and the fog of war and the antagonistic narratives of political communication masking reality make predictions difficult. After this clinical geopolitical diagnosis of the situation, let us formulate these few hypotheses. It is considered here that it will be impossible to return to the situation that prevailed before the beginning of the Russian military intervention on February 24, 2022, neither in terms of territories and borders, nor with regard to the inevitable emergence of the multipolar world. The special Russian military operation of initially limited character is provoking a redefinition of alliances at the regional and global levels. The consequence of this global crisis triggered by this operation is a modification of the world geopolitical configuration according to Archimedes’ principle. With a military action at regional level (on the Ukraine theatre), The Russian intervention is provoking changes in the system of alliances at the world level, in order to accelerate the emergence of the multipolar world.

---

not guarantee security for our country, Ukraine will have every right to believe that the Budapest Memorandum is not working and all the package decisions of 1994 are in doubt”.

On a global scale, Russia has achieved the most important geopolitical gain, with the acceleration of a change in alliances towards a more multicentric world, definitively challenging the unipolar vision of Washington and its close allies. Indeed, we note the refusal of most states in Eurasia, Africa and Latin America to align themselves with the collective West in an economic war against Russia. This has also led to the collapse of multilateral institutions, which are incapable of applying international law because it is subject to contradictory and unilateral interpretations. To sum up, since 1991, the end of the USSR, we have gone from a bipolar configuration to a unipolar and finally multipolar configuration. (Map 4). If we make a provisional assessment of the Russian special military operation, we can see that Russia has already achieved substantial geostrategic objectives on a regional scale. (Map 5). The main objective of the reintegration of Crimea into Russia in 2014 was to avoid, in the context of an accelerated rapprochement of Ukraine with NATO, the use of this strategic territory for the opening of naval bases and the installation of elements of the NATO and U.S. anti-missile shield on the borders of Russia. The Russian military operation in 2022 is also intended to consolidate this area of great geostrategic value. The Sea of Azov, which is becoming a Russian lake, and the territorial continuity of the Donbass to the Zaporizhzhya and Kherson regions will secure Crimea, which is the most strategic territory for Russia's security on its southern flank. Russia has expanded its freedom of action for its navy, whose ships not exceeding a certain tonnage can sail between the Azov Sea, the Caspian Sea (Don-Volga channel) and the Mediterranean, with the base of Tartus in Syria, which has the effect of expanding the geostrategic manoeuvring capacity of Russia with its extensions in the Black Sea and the Mediterranean Sea. The ships, equipped with Kalibr missiles that will then be able, while remaining in territorial waters, to strike up to 2,500 km (Goble, 2018). Russia, a continental power, thus strengthens its naval power at the regional level (Rialland, 2016). The security of Russia will be consolidated with a strategy of denial of access and its power projection tenfold on this pivotal area at the intersection of southern Russia, Eastern Europe, the Balkans, the Caucasus, the Near East and Central Asia. Let us remember that on a global scale, the Black Sea is the strategic access route for Russia to the Mediterranean, and thus the Atlantic and Indian Oceans. The Crimea and the military port of Sevastopol facilitate the access of the Russian fleet to the straits of the Bosphorus and Dardanelles, and beyond, to the Mediterranean with the port of Tartus in Syria, to the Atlantic and to the Red Sea through the Suez Canal and the Indian and Pacific Oceans. This geopolitical issue was already primordial in the 19th century during the Crimean War (1853-1856) when the British and the French, allied to the Ottoman Empire, sought to block the Russian push towards the warm seas. Moreover, by freeing the territory of Novorussia, Russia regained a portion of its historical territory, which has remained extremely present in Russian geopolitical representations from geohistory (Putin, 2022a).

This territorial gain makes it possible to contain NATO but also Turkey, a NATO member, which plays an ambiguous role by supporting Ukraine with the delivery of drones, and has never recognized the attachment of Crimea to Russia, but also tries to position itself as a mediator in the negotiations between Moscow and Kiev. At the geo-economic level, despite the massive economic sanctions imposed by Washington and the EU, Russia has not collapsed (Sapir, 2023) and even seems to be moving towards greater food and economic self-sufficiency. Moscow is also reorienting its energy partnerships and alternative

geo-economic alliances with its geographic neighbours and major Eurasian partners. An alternative globalization is emerging. (Map 4). In this context, the mutations of the multilateral system resulting from the new emerging spatial order accelerated by the crisis in Ukraine reflect the new multipolarity. On the one hand, we have the disagreements between states in the United Nations (UN), the marginalisation of the OSCE, the expulsion of Russia from the Council of Europe, a syndrome of the weakening of the multilateral system resulting from the Second World War and the end of the Cold War, but on the other hand, we observe the rise in power (Alimov, 2022) of the Shanghai Cooperation Organization (SCO)⁵ and the BRICS⁶.

The bilateral rapprochement between Russia and China, which form the core of the SCO, is logical from a geopolitical perspective since they both promote a more balanced multipolar world. Russia will continue its Greater Eurasia project (Glaser-Kukartseva, Thomann, 2021) and its pivot towards Asia will accelerate. Russia's Eurasian Economic Union⁷ project continues in synergy with Beijing's Silk Road project (SCO, 2022). China in particular cannot let Russia lose this conflict, because if Moscow were to collapse and then move closer to the Collective West, China would risk further encirclement in Eurasia. Apart from Russia, the member states of both the SCO and BRICS officially have a non-aligned position and not only refuse to apply sanctions but are increasing their trade and energy exchanges with Russia, also India, which plays an important role as a balancing state within the SCO and BRICS, but also in the Indo-Pacific zone. Since the outbreak of military conflict in Ukraine in February 2022, the SCO not only continues to promote a multipolar world (SCO, 2023), but is attracting more and more states. Iran continues its path to SCO membership while Belarus will start the accession procedure. Dialogue partner status has been granted to Bahrain, Maldives, Kuwait, United Arab Emirates and Myanmar, while Egypt, Saudi Arabia and Qatar have initiated the procedure to obtain it. In June 2022, Algeria, Argentina and Iran applied for BRICS membership and Egypt, Saudi Arabia and Turkey intend to do the same, which also demonstrates the growing geopolitical attractiveness of this organisation (Valdai, 2022). The BRICS + concept has the ambition to develop economic links with the Global South (Arapova, Lissovlik, 2022). The member states are working on the creation of an investment bank and an alternative reserve currency to the dollar. In the context of the growing importance of the SCO, a rapprochement between Saudi Arabia and Iran under the aegis of China and a rapprochement between Turkey and Syria under the aegis of Russia has been initiated. The following hypothesis can be put forward: the SCO is not anti-NATO, even if it is also concerned with security. The SCO actually offers an alternative to the UN and could create trust between states for the settlement of disputes and offer an alternative economic globalisation to Western globalisation. The idea is to create in the future a partnership around the Greater Eurasia with the participation

⁵ The SCO currently comprises China, India, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Russia, Pakistan, Tajikistan and Uzbekistan, four Observer States interested in acceding to full membership (Afghanistan, Belarus, Iran, and Mongolia) and six "Dialogue Partners" (Armenia, Azerbaijan, Cambodia, Nepal, Sri Lanka and Turkey).

⁶ Brazil, Russia, India, China, South Africa, <http://infobrics.org/>

⁷ The Member-States of the Eurasian Economic Union are the Republic of Armenia, the Republic of Belarus, the Republic of Kazakhstan, the Kyrgyz Republic and the Russian Federation.

of the member states of the SCO, the Eurasian Union, ASEAN⁸, while remaining open to other associations (SCO, 2023).

This decisive battle in Ukraine has also been provoked by the United States to torpedo any potential continental agreement on the Paris-Berlin-Moscow axis, as an alliance between Germany, France and Russia would be able to counterbalance the United States and its loyal second-in-command the United Kingdom. The aim is to impose the vision of “Euramerica from Vancouver to Kiev” in the face of the “Europe from Brest to Vladivostok” that was anticipated by General de Gaulle (Europe from the Atlantic to the Urals).

The United States can hardly conduct a two-front conflict against Russia and China. It is therefore in its interest to prolong the conflict, after having largely provoked it to make Russia the enemy of the European states of NATO and the EU, so as not to be overextended in its manoeuvre to encircle Eurasia. The question is whether Western Europeans will accept this geopolitical vassalization in the long term. The geo-economic gain for the United States is also important at the regional level. The fracture between the EU and Russia, and in particular the destruction of the Nord Stream gas pipelines by Washington, denounced by the investigative journalist Seymour Hersh (Hersh, 2023), allows the United States to export its shale gas, while Russia is deepening its geo-economic pivot towards Asia. As for the economic stakes for the military-industrial complex, the war of attrition between Russia and Ukraine, supplied with military equipment from NATO member states, allows the American military-industrial complex to make immense profits (Gledhill & Hartung, 2022). If a new Cold War between NATO member states and Russia is to be sustained, it will also allow the US to position itself as the military arsenal of the NATO states. The member states of the EU are clearly the big losers in this conflict, with their loss of strategic autonomy and their vassalization to the United States. Finally, at the level of value conflicts, which can be described as the geopolitics of civilizations, we see the emergence of the bipolar fracture between the “*West of traditional values*” close to Russia and the “*West aggressive, cosmopolitan, and neo-colonial*” in the speech of Vladimir Putin (Putin, 2022b). The fracture did not only cross the world but also Europe with conservative governments, as well as public opinion opposed to the progressive norms resulting from Westernization, which turns out to be in reality an Americanization, a system of values and norms of governance accompanying the unipolar space order.

The Russian military intervention in Ukraine since February 2022 has therefore most likely put a stop to Euro-Atlantic expansion in Russia’s near abroad⁹. The realization of this scenario, from the geopolitical point of view, would mean a new geopolitical setback for the United States and NATO, which would lose a front-state that they have armed and trained, without formal membership in NATO, as an outpost in the Russian world to nibble away at Russia’s sphere of influence. Following the mutation of the spatial order, a new balance of power is emerging in the world with the acceleration of the fragmentation of the spatial order with the re-emergence of Russia and the rise of China. The conflict in Ukraine is a high intensity war, with many military casualties on both sides and great material damage.

---

⁸ ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) is an intergovernmental organization of ten Southeast Asian countries: Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, the Philippines, Singapore, Thailand, and Vietnam.

⁹ Finland and Sweden are not part of the Russian “Near Abroad”.

However, it seems that the parties involved in the conflict, Moscow and Kiev, but also the NATO cobelligerents, especially Washington, are ready to pay a high price to achieve their objectives. This willingness to fight is linked to the major stakes of this conflict that modifies the spatial and geopolitical order at the world level. “Geopolitics as a strategy, allows a state to anticipate the space-time of its enemies and allies. In the twenty-first century, in order to navigate in a world in a state of flux, a geopolitical strategy is required, conceived as a spatiotemporal whole and functioning as a means of reducing others’ power. This is because the mastery of territory and time in the service of a political objective is a decisive advantage and a central element of sovereignty. This mastery depends on a capacity for appreciation of others’ space and time constraints” (Thomann, 2010). With its intervention in Ukraine, Russia seeks to position itself more favourably in the new global geopolitical configuration, which is turning into a struggle for the distribution of geopolitical spaces.

Пјер-Емануел Т. Томан¹
Католички институт Вандеје, Ла Рош сир Јон
Институт друштвених, економских и политичких наука
Лион (Француска)

РУСИЈА, СУКОБ У УКРАЈИНИ И НОВИ ПРОСТОРНИ И ГЕОПОЛИТИЧКИ ПОРЕДАК

(Translation *In Extenso*)

Сажетак: Сукоб у Украјини је предмет контрадикторних наратива у комуникационом рату, али он исто тако одражава супарничке историјске и геополитичке ставове два актера у овом сукобу. Из геополитичког угла, главни проблем кризе у Украјини јесте супарништво између великих сила и расподела геополитичког простора. Стога геополитичко становиште омогућава узимање у обзир бројних улога повезаних са овом кризом у разним размерама, што у великој мери превазилази чисто геостратешки и војни аспект. Главна претпоставка овог рада јесте да одреди у којој мери Русија својом специјалном војном операцијом у Украјини покушава да створи нову геополитичку конфигурацију на европском и глобалном нивоу. Наиме, Москва провоцира поновно дефинисање алијанси на регионалном и глобалном нивоу. Када је реч о евро-азијском нивоу, НАТО највероватније више неће моћи да промовише политику експанзије у непосредном суседству Русије (државе бившег СССР-а), те је ширења НАТО-а у Украјину постао *casus belli*, као што је показала руска интервенција. На глобалном плану, чланство Русије у Савету безбедности УН сада спречава свако једнострано тумачење међународног права од стране колективног Запада. Осим тога, економске санкције држава чланица ЕУ и НАТО-а против Русије нису увеле и остале земље Евроазије, Јужне Америке и Африке, што представља изазов униполарном пројекту Запада под вођством Сједињених Америчких Држава. Европска унија се све више усклађује са геополитичким приоритетима НАТО-а и Сједињених Држава, остављајући недовољно простора за маневрисање. Руска специјална операција у Украјини дефинитивно води свет ка мултицентричној и мултиполарној конфигурацији, без могућности повратка на ситуацију пре сукоба. У овој анализи геополитичка картографија биће употребљена да се илуструје проблематика, али исто тако и да се нагласи просторна перспектива као аналитичка алатка.

Кључне речи: Русија, Украјина, геополитички поредак, просторни поредак

---

¹ pierre-emmanuel.thomann@eurocontinent.eu

УВОД

Сваки међународни систем је пре свега просторни поредак (Aron, 2004, p. 187). То значи да је заснован на хијерархији моћи између држава које су повезане са распоредом геополитичког простора на глобалном нивоу. Ми ћемо га овде звати геополитичка конфигурација. Главна претпоставка овог рада јесте да одреди у којој мери Русија својом специјалном војном операцијом у Украјини покушава да створи нови просторни поредак, па самим тим и нову геополитичку конфигурацију на европском и глобалном нивоу. Наиме, ударни талас који је изазвала интервенција Москве у Украјини захтева и поновно дефинисање алијанси на регионалном и глобалном нивоу. Из геополитичког угла, главни улог у кризи у Украјини јесте супарништво између великих сила у покушају стварања нове хијерархије светске моћи и нове поделе геополитичког простора. Примењена је метода геополитичке анализе. Проблематици овог рада приступа се из геополитичког угла. Геополитика је проучавање супарништава сила око територије, становништва и у различитим просторима (на копну, на мору и у ваздуху, али исто тако и у свемиру, сајбер-простору, дигиталном простору и простору-времену вештачке интелигенције) на глобалном, континенталном, националном, регионалном и локалном плану². Постоје два комплементарна модуса геополитике: геополитика као метода анализе и геополитика као стратегија (Thomann, 2013). Међутим, пре осмишљавања геополитике стратегије, неопходно је извршити клиничку дијагнозу ситуације, препознати геополитичке улоге и стратегије актера у супарништву у различитим просторима супротстављања и протумачити експлицитне и имплицитне геополитичке интересе. У фокусу овог рада биће геополитика као метода анализе. У тој анализи, просторно-временски и мултискаларни угао имају првенство, тј. темељ у географији и историји. Геополитика је исто тако и дијалектика; она је динамика интеракције између геополитичких актера у простору и времену, заједно са резонувањем на различитим географским плановима, која омогућава да се криза учини разумљивом и да се прати мутација геополитичке конфигурације. Геополитика и картографија су нераздвојиве зато што је неопходно представити простор и територију. Геополитичка картографија омогућава илустровање улога у погледу територије и да се то искористи као алатка у средишту анализе. Да би се схватило како смо дошли до актуелне ситуације, овде ћемо истражити историју о територијама (геоисторија), тј. узастопне територијалне конфигурације у историји, као и историјске представе и њихову еволуцију. Као што је истакао немачки географ Фридрих Рацел, „ми време читам у простору“ (Schlögel, 2003).

ГЕОПОЛИТИЧКА ДИЈАГНОЗА

Геополитичка конфигурација је сложен систем заснован на различитим геополитичким логикама које се преплићу и узајамно допуњавају, стварајући синергију или контрадикцију. Током криза геополитичке стратегије актера се разоткривају и

² Моја проширена дефиниција геополитике као методе анализе заснована је на дефиницији коју је дао Ив Лакост: „Геополитика означава, у ствари, све што се односи на ривалитет моћи или утицаја над територијама, па самим тим и становништвом које тамо живи“ (Lacoste, 2022).

могуће их је тумачити јер оне остављају за собом свој имплицитни карактер и постају све експлицитније. Данас се сукоб у Украјини увелико коментарише и анализира у смислу војних операција на украјинској територији од 24. фебруара 2022. године из моралне, правне и војне перспективе. Међутим, овај фокус је редукуван, јер није правна и морална квалификација Русије као агресора, нити праћење војних операција *stricto sensu* дозвољава да се схвате стварни суштински геополитички улози. Фокус на војне операције (ратне студије) остаје тактичке природе, док нам геополитички угао гледања омогућава да видимо стратешку перспективу. Сада ћемо сукобу у Украјини приступити из просторног угла и дужег временског периода. Сукоб у Украјини има за последицу модификацију хијерархије светских сила и алијанси на светском нивоу, па, самим тим, мења европски и светски просторни поредак. Сада ћемо се усредсредити на проблематику од распада СССР-а до данас. Након пада СССР-а, руска територија смањила се у поређењу са царском Русијом, а њене границе су померене. У средишту је дијалектика геополитичког супарништва између Сједињених Држава и Русије. У оквиру своје велике стратегије, Сједињене Државе покушавају да спрече супарничку силу у контроли приобалних области (тзв. Римленд) Евроазије јер би то угрозило надмоћ САД. Током биполарног просторног поретка, границе су биле чврсто одређене када је реч о територији СССР-а, као и хијерархији сила, где су САД и СССР имали позицију светског кондоминијума. Пад СССР-а затим је довео до тога да Сједињене Државе наметну своју предност. Захваљујући својој позицији неприкосновене глобалне силе, Сједињене Државе су покушале да прошире свој утицај динамичким окруживањем Русије на евроазијском континенту, слично статичнијем окруживању Евроазије током хладног рата. Геополитичка стратегија Сједињених Држава изграђена је на разним новијим геополитичким доктринама, али има и старије корене. Након нестанка СССР-а, Волфовицева доктрина (Tyler, 1992) је 1991. године предвидела да на евроазијском континенту не би требало да се појави ниједна сила која би довела у питање надмоћ Сједињених Држава. У овом контексту, државе бившег СССР-а, али и оне које су на посебан начин биле повезане са СССР-ом, нашле су се на мети операција режимских промена како би се Русија вратила у границе своје континенталне територије. Весли Кларк је истакао да му је Пол Волфовиц (човек број 3 у Пентагону) 1991. године рекао: „Ипак, једну ствар коју смо научили [из рата у Персијском заливу] јесте да можемо употребити своју војску у региону – на Блиском истоку – а да нас Совјети неће зауставити. А имамо отприлике 5 до 10 година да очистимо оне старе совјетске режиме – у Сирији, Ирану [sic], Ираку – пре него што се појави следећа велика сила која ће моћи да нас изазове“ (Clarke, 2007). У својим мемоарима, Весли Кларк такође каже да му је један генерал открио следеће у вези са инвазијом Ирака: „’О, много је горе од тога,’ рекао ми је и показао белешке на радном столу. ’Ово је папир из канцеларије Секретара за одбрану [Доналда Рамсфелда] са зацртаном стратегијом. Ми ћемо заузети седам земаља за пет година.’ Затим ми их је набројао, почев од Ирака и Сирије па до Ирана“ (Conason, 2007). Доктрина Бжежинског (Brzezinski, 1997) затим је имала за циљ да одвоји Украјину од Русије и додели јој статус регионалне силе. Напослетку, Вес Мичел (Mitchell, 2018) је за време председничког мандата Доналда Трампа нагласио да су Сједињене Државе одувек покушавале да заштите европски Римленд од Русије. Ова геополитичка визија усредсређена на

стварања тампон зоне против Русије и, на имплицитан начин, припрема за даље проширење НАТО-а и ЕУ. У овим разним кризама и регионалним конфигурацијама, униполарни поредак се учвршћује војним интервенцијама које се оправдавају једностраним и искључивим тумачењем међународног права проширеног новим правилима УН, као што су *хуманиитарна интервенција* у кризи на Косову (1999) и *одговорности за заштиту* у кризи у Либији (2011), чиме се прикрива непрекидна геополитичка експанзија САД и НАТО-а. Овај униполарни поредак је Русија брзо довела у питање, прво вербално и циљаним и одлучним деловањем. Још 2007. је Владимир Путин на конференцији у Минхену отворено истакао да проширење НАТО-а представља опасност по Русију (Putin, 2007). Москва, након геополитичког и геостратешког повлачења и губитка територије, заузела је офанзивнији став како би зауставила процес опкољавања од стране НАТО-а и смањила територију Римленда, па чак и спровела стратегију потпуног ослобађања граница (Мапа 1). За Русију то представља прелазак са униполарног просторног поретка у којем је изгубила ранг светске силе и приближавање мултиполарном просторном поретку тако што ће довести у питање статус Сједињених Држава као глобалне и европске силе која доводи НАТО до самих граница Русије и тиме угрожава њену безбедност. Идеално би било када би Сједињене Државе биле протеране са евроазијског континента, где су имале стално упориште још од Другог светског рата. Ово одражава Монро доктрину Сједињених Држава, која је Европљане протерала са америчког континента. Русија покушава да развије сопствену зону приоритета и искључивих интереса. Суочен са све већим изазовом пред овим униполарним просторним поретком од стране Русије и Кине, Вашингтон је за време председничког мандата Доналда Трампа означио ове две државе као стратешке непријатеље. Доминантни геополитички став је из *рајна њоротив ѡерора* прерастао у супарништво великих сила, са доктрином – *Прво Америка*. Национална безбедносна стратегија Сједињених Држава наглашава да су „Кина и Русија изазов за америчку моћ, утицај и интересе, те да покушавају да поткопају безбедности и напредак Сједињених Држава“ (White House, 2017). Нова Национална безбедносна стратегија из 2022. године наводи да је „ера после хладног рата заувек завршена и да се између великих сила ствара конкуренција која ће обликовати нову еру, пропраћену идеолошком визијом борбе између демократија и аутократија“ (Biden-Harris administration, 2022). Узастопним и циљаним војним интервенцијама Русија је покушавала да избегне своје програмирано геополитичко потискивање делујући у Римленду који је под доминацијом Сједињених Држава, и истовремено учвршћујући сопствену безбедност. Русија није могла да спречи агресију НАТО-а на Југославију 1999. године током сукоба на Косову, а одлука о бомбардовању донета је без одобрења Савета безбедности УН. Русија није успела да добије сопствену мировну зону на Косову које је постало протекторат 1999. године (Hoffman & Kaiser, 1999). После исламистичких напада у САД 2001. године, Русија је у Авганистану прво одобрила одлуку Сједињених Држава да се боре против исламистичког тероризма (муџахедини су претходно имали подршку Вашингтона против СССР-а). Русија је одобрила интервенцију и привремено дозволила постављање америчких база у Средњој Азији. Године 2003. Вашингтон и Лондон су интервенисали у Ираку, опет без одобрења Савета безбедности и противећи се осовини Париз–Берлин–Москва.

Руска реакција добила је конкретан вид у рату између Русије и Грузије 2008. године. Русија је притекла у помоћ самопроглашеним републикама Јужној Осетији и Абхазији које је напала Грузија, што је довело до учвршћивања руског присуства у непосредном суседству. Ова руска интервенција била је упозорење НАТО-у да би се његово проширење сматрало *casus belli* (Thomann, 2008). Нико није чуо ту поруку, коју су истакли и стратегији као што је Џорџ Кенан (Kennan, 1997). Током војне интервенције коју су покренули Вашингтон, Лондон и Париз у Либији 2011. године, уколико су Москва, Пекинг, али и Берлин били уздржани у Савету безбедности УН, промена режима која би прекорачила мандат УН, уверила је Русију да је неопходно спречити домино ефекат арапских револуција које је подржавао Вашингтон. Према мишљењу Москве, ове кризе су претиле да дестабилизују непосредно суседство, односно Кавказ и Средњу Азију. У оквиру америчке стратегије одвајања Украјине од Русије, државни удар на Мајдану 2014. године, уз подршку Вашингтона, требало је да омогући проширење НАТО-а у Украјину, као што је планирано на самиту у Букурешту 2008. године (NATO, 2008). Међутим, Крим је прогласио независност и поново се ујединио са Русијом 2014. године, док су се Донбас и самопроглашене републике бранили од војне офанзиве новог украјинског председника Петра Порошенка. Овај период поклапа се са транзицијом од униполарног просторног поретка на мултиполарни свет, при чему је ситуација поново осцилирала у једном или другом смеру. Суочена са ургентношћу и опасношћу од промене режима у Дамаску, где би исламистички режим могао да преузме власт, Москва је 2015. године интервенирала на захтев Дамаска и осујетила план о промени режима исламистичким побуњеницима које су подржавале западњачке владе и њихови савезници из Залива. Ова интервенција представља одлучујући геополитички преокрет ка мултиполарном свету. Сједињене Државе и НАТО затим су се повукли из Авганистана на захтев Русије и Кине, а реорганизовали су се у оквиру нове алијансе, односно тројног пакта англо-саксонских држава (енгл. AUKUS) на другој линији фронта, у Индо-Пацифику (Мапа 2). Као резултат ових узастопних криза ескалирао је сукоб у Украјини који је тињао још од 2014. године. После одбијања Сједињених Држава, али и европских лидера, пре свега Париза и Берлина, који нису могли да заузму независан став, да преговарају о новој европској безбедној архитектури коју је Москва захтевала 2021. године и покушаја да заустави проширење НАТО-а, Русија је одлучила да 24. фебруара 2022. отпочне специјалну војну операцију – превентивну и првобитно ограничену (Мапа 3).

До тога су довели вишеструки фактори.

Прво, ту је немогућност спровођења споразума из Минска од којих се очекивало да превазиђу кризу у Украјини од 2014. године, како због одбијања неколико узастопних украјинских влада после промене режима 2014. да спроведу ове споразуме, нарочито када је реч о федерализацији Украјине и давања самосталности донбаским републикама, тако и због тога што француске и немачке дипломатске службе нису извршиле притисак на Украјину, мада су управо оне биле гаранте датог процеса. Сада је јасно да циљ новог режима у Кијеву није био да се пронађе одржив излаз из кризе, већ да добије на времену и да учврсти свој војни положај у погледу сукоба са Русијом, према мишљењу новог украјинског председника Петра Порошенка (Poroshenko, 2022), што су потврдила немачка канцеларка Ангела Меркел (Hildebrandt, Di Lorenzo, 2022) и француски председник Франсоа Оланд (Prouvost 2022). Оснаживање украјинске војске

коју Вашингтон и Лондон обучавају и наоружавају од 2014. године (US Department of State, 2023), што доводи до језиве „натоизације“ Украјине, уверило је Москву да Украјина *de facto* постаје војна платформа која прети Русији (и то све до линије Астраган–Волгоград–Самара–Казан). Убрзано ширење неонацистичке идеологије по узору на Степана Бандеру погоршало је ову перцепцију. На крају су реакцију Русије изазвали њена перцепција оптимизације предстојеће украјинске војне офанзиве против самопроглашених независних република Донбаса (Baud, 2022; Arestovych, 2019), али и изјаве украјинског председника Володимира Зеленског о могућности набавке нуклеарног наоружања⁴ (Zelensky, 2022). Олексиј Арестович, саветник шефа кабинета украјинског председника, нагласио је да је „наша цена за улазак у НАТО велики рат против Русије“ (Arestovych, 2019). Из перспективе руске безбедносне перцепције, инфраструктури НАТО-а се не сме дозволити да се некажњено све више приближава руским границама, па се зато проширење НАТО-а сматра претњом (Russian Federation, 2021). Сједињене Државе, суочене са постављањем руских база на границама, реаговаће на исти начин као што је виђено током ракетне кризе на Куби (Crosston, Pashentsev, 2022). После руске интервенције уследили су све већи покушаји Вашингтона и његовог НАТО-ЕУ комплекса да поразе Русију како би доживела исто као и претходно у Авганистану (Riedel, 2022). Русија је, са првобитно веома малом војском од 180.000 људи, освојила и ослободила, са своје тачке гледишта, користан део украјинске територије, са фронтом који се протеже више од 1.000 км. Отпор украјинске војске која добија оружје, обавештајне податке и обуку од држава чланица НАТО-а, са Сједињеним Државама на челу, потврдио је да се овај сукоб претворио у тзв. прокси рат против Русије. Руски Генералштаб донео је одлуку о тактичком повлачењу током јесени 2022. и мобилисао још 300.000 војника за офанзиву 2023. године.

ПРИВРЕМЕНА ПРОЦЕНА

Овако настала светска геополитичка конфигурација резултат је неколико међусобно повезаних питања, од којих свако има своју просторно-временску логику. Сваки геополитички сукоб данас укључује геостратешку димензију са новом равнотежом моћи, одбраном и безбедношћу као централним питањем, затим геоекономска питања, мултилатералне димензије са супарништвом међународних организација и, напоследку, сукобе идентитетских и цивилизацијских вредности заснованих на геоисторијском наслеђу. Логика геополитичких супарништава између држава обично потискује мултилатералистичку логику и удружена је са геоекономским питањима и

⁴ На Конференцији о безбедности у Минхену (19. фебруар 2022), Зеленски је изјавио да је „Украјина од 2014. године три пута покушала да се састане ради консултација са државама-јемцима из Будимпештанског меморандума. Три пута, али без успеха. Данас ће Украјина то покушати и четврти пут. Као председник, учинићу то први пут. И Украјина и ја ћемо ово урадити последњи пут. Покрећем консултације у оквиру Будимпештанског меморандума. Министар иностраних послова добио је задатак да их окупи. Ако се то не буде догодило или ако њихови резултати не буду гарантовали безбедност нашој земљи, Украјина има пуно право да верује да Будимпештански меморандум не функционише, што доводи у сумњу читав пакет одлука из 1994. године“.

сукобима вредности. Глобализација је борба за расподелу геополитичког простора, а територијална контрола и даље је одлучујући елемент моћи и суверенитета. Примена кооперативних безбедносних алатки коју спроводе мултилатерална тела стога ће највероватније све више уступати место ограниченим коалицијама држава са временски и просторно ограниченим циљевима, што доводи до геополитичке флуидности са нестабилним и привременим савезима. Неизвесност и даље прати сукоб у Украјини, при чему магла рата и антагонистичких наратива у политичкој комуникацији прикривају стварност и отежавају прогнозе. Након ове клиничке геополитичке дијагнозе ситуације, формулисаћемо неколико хипотеза. Овде сматрамо да је немогуће вратити се на ситуацију пре почетка руске војне интервенције 24. фебруара 2022. године, ни у погледу територија и граница, као ни у погледу неизбежне појаве мултиполарног света. Специјална руска војна операција првобитно ограниченог карактера захтева поновно дефинисање савета на регионалном и глобалном нивоу. Последица ове глобалне кризе услед ове операције јесте модификација светске геополитичке конфигурације према Архимедовом принципу. Са војном акцијом на регионалном нивоу (на украјинском фронту), руска интервенција доводи до промена у систему савеза на светском нивоу како би се убрзала појава мултиполарног света.

На глобалном плану, Русија је остварила најважнији геополитички добитак, са убрзаном променом у савезима против мултицентричнијег света, дефинитивно доводећи у питање униполарну визију Вашингтона и његових блиских савезника. Наиме, примећујемо да већина држава Евроазије, Африке и Латинске Америке одбија да стане на страну колективног Запада у економском рату против Русије. Ово је такође довело до пада мултилатералних институција које нису у стању да примене међународно право зато што је оно предмет контрадикторних и унилатералних тумачења. У најкраћим цртама, од 1991. године и распада СССР-а смо од биполарне конфигурације дошли до униполарне и, на крају, мултиполарне конфигурације (Мапа 4). Уколико дамо привремено процену руске специјалне војне операције, можемо видети да је Русија већ остварила значајне геостратешке циљеве на регионалном плану (Мапа 5). Главни циљ поновног припајања Крима Русији 2014. године био је да се, у контексту убрзаног приближавања Украјине НАТО-у, избегне употреба ове стратешке територије за отварање поморских база и постављање елемената противракетног штита НАТО-а и САД на границе Русије. Руска војна операција из 2022. године такође је имала за циљ консолидацију овог подручја од великог геостратешког значаја. Азовско море које ће прећи у посед Русије и територијални континуитет Донбаса у регионима Запорожја и Херсона обезбедиће Крим као територију од највећег стратешког значаја за безбедност Русије на њеном југу. Русија је проширила слободу деловања својој морнарици, па бродови који не премашују одређену тонажу могу пловити између Азовског мора, Каспијског мора (канал Дон–Волга) и Средоземног мора, са поморском базом Тартус у Сирији, што би утицало на ширење геостратешког маневарског капацитета Русије, са њеним ширењем ка Црном и Средоземном мору. Бродови опремљени ракетама „Калибр“ ће у том случају моћи, не напуштајући своје територијалне воде, да врше нападе до удаљености од 2.500 км (Goble, 2018). Русија као континентална сила тако учвршћује своју поморску моћ на регионалном нивоу (Rialland, 2016). Безбедност Русије биће консолидована стратегијом ускраћивања приступа и десетоструким

повећањем моћи у овој главној области где се укрштају југ Русије, Источна Европа, Балкан, Кавказ, Блиски исток и Средња Азија. Треба се присетити да је, на глобалном плану, Црно море стратешки приступ Русије Средоземљу и, самим тим, Атлантском и Индијском океану. Крим и војна лука Севастопол олакшавају руској флоти приступ мореузима Босфор и Дарданели, као и Средоземљу из луке Тартус у Сирији, а затим и Атлантику и Црвеном мору преко Суецког канала, као и Индијском и Тихом океану. Ово геополитичко питање било је од огромног значаја још у 19. веку, за време Кримског рата (1853–1856), када су Британци и Французи, као савезници Отоманског царства, покушали да спрече продор Русије према топлим морима. Осим тога, ослобађањем новоруске територије, Русија је поново добила своју историјску територију која је веома присутна у руским геополитичким тумачењима геосторије (Putin, 2022a).

Овај територијални добитак омогућава блокирање НАТО-а, али и Турске као чланице НАТО-а која има двосмислену улогу јер подржава Украјину испоручујући јој дроне и никада није признала припајање Крима Русији, али исто тако покушава да се позиционира као посредник у преговорима између Москве и Кијева. На геоекономском плану, упркос строгим економским санкцијама које су против ње увели Вашингтон и ЕУ, Русија није доживела крах (Sapir, 2023), а чак изгледа да ће остварити већу самодовољност у погледу хране и привреде. Москва такође преумерава своја енергетска партнерства и алтернативне геоекономске савезе на своје географске суседе и велике евроазијске државе. Јавља се алтернативна глобализација (Мапа 4). У овом контексту, мутација мултилатералног система која је проистекла из новонасталога просторног поретка убрзаног кризом у Украјини одражава нову мултиполарност. С једне стране, имамо неслагања између држава у Уједињеним нацијама (УН), маргинализацију ОЕБС-а, искључивање Русије из Савета Европе, синдром слабљења мултилатералног система као резултата Другог светског рата и крај хладног рата, али, с друге стране, примећујемо успон (Alimov, 2022) Шангајске организације за сарадњу (енгл. SCO)⁵ и савеза Бразила, Русије, Индије, Кине и Јужноафричке Републике (енгл. BRICS)⁶.

Билателарно зближавање Русије и Кине, које чине језгро Шангајске организације за сарадњу, логично је из геополитичке перспективе јер обе земље промовишу уравнотеженији мултиполарни свет. Русија ће наставити свој пројекат Велике Евроазије (Glaser-Kukartseva, Thomann, 2021) и убрзано се окретати према Азији. Руски пројекат Евроазијског економског савеза⁷ наставиће синергију са кинеским пројектом Пута свиле (SCO, 2022). Пре свега, Кина не може дозволити Русији да изгуби у овом сукобу зато што, уколико Москва доживи неуспех и приближи се колективном Западу, Кина би ризиковала да буде додатно опкољена у Евроазији. Осим Русије, државе чланице обе поменуте организације (SCO и BRICS) званично имају неопредељен став и не

⁵ У саставу Шангајске организације за сарадњу тренутно су Кина, Индија, Казахстан, Киргистан, Русија, Пакистан, Таџикистан и Узбекистан, четири посматрачке државе заинтересоване за учлањење (Авганистан, Белорусија, Иран и Монголија) и шест „партнера за дијалог“ (Јерменија, Азербејџан, Камбоџа, Непал, Шри Ланка и Турска).

⁶ Бразил, Русија, Индија, Кина и Јужноафричка Република, <http://infobrics.org/>

⁷ Државе чланице Евроазијског економског савеза су Република Јерменија, Република Белорусија, Република Казахстан, Република Киргизија и Руска Федерација.

само што одбијају да уведу санкције Русији већ и повећавају своју трговину и енергетику са Русијом, као и Индијом, која има важну улогу као држава која балансира у оквиру организација SCO и BRICS, али и у индо-пацифичкој зони. Од избијања војног сукоба у Украјини у фебруару 2022. године, SCO не само што наставља да се залаже за мултиполарни свет (SCO, 2023) већ такође привлачи у своје чланство све већи број земаља. Иран наставља свој пут ка чланству у SCO, док ће Белорусија отпочети поступак приступања овој организацији. Статус партнера за дијалог додељен је Бахреину, Малдивима, Кувајту, Уједињеним Арапским Емиратима и Мјанмару, док су Египат, Саудијска Арабија и Катар започели поступак за добијање овог статуса. У јуну 2022. године, Алжир, Аргентина и Иран су се пријавили за чланство у савезу BRICS, док Египат, Саудијска Арабија и Турска намеравају да то учине, што такође показује све већу геополитичку привлачност ове организације (Valdai, 2022). Концепт BRICS + има амбицију да развије економске везе са тзв. Глобалним југом (Агарова, Lissovolik, 2022). Државе чланице раде на оснивању инвестиционе банке и резервне валуте као алтернативе за долар. У контексту све већег значаја SCO, почело је зближавање Саудијске Арабије и Ирана под окриљем Кине и зближавање Турске и Сирије под окриљем Русије. Може се поставити следећа хипотеза: SCO није против НАТО-а, иако се бави безбедношћу. SCO заправо нуди алтернативу за УН и могао би да створи поверење међу државама за решавање спорова и проналажење економске глобализације као алтернативе западњачкој глобализацији. Идеја је да се у будућности створи партнерство Велике Евроазије са учешћем држава чланица Шангајске организације за сарадњу, Евроазијског савеза, Асоцијације нација Југоисточне Азије⁸, при чему ће то партнерство бити отворено и за друге савезе (SCO, 2023).

Ову одлучујућу битку у Украјини такође су изазвале Сједињене Државе како би минирале сваки потенцијални договор на линији Париз–Берлин–Москва, као савеза између Немачке, Француске и Русије који би могао да представља противтежу Сједињеним Државама и њеној лојалној другокомандујућој Великој Британији. Циљ је наметнути визију „Евроамерике од Ванкувера до Кијева“ у односу на „Европу од Бреста до Владивостока“ коју је предвидео генерал Де Гол (Европа од Атлантика до Урала).

Сједињене Државе тешко могу да воде сукоб на два фронта против Русије и Кине. Стога је у интересу САД да се продужи сукоб који су оне у великој мери изазвале и од Русије направиле непријатеља европских држава НАТО-а и ЕУ. Наиме, Сједињене Државе покушавају да их Русија не спречи у маневру опкољавања Евроазије. Поставља се питање да ли ће државе Западне Европе прихватити ово геополитичко вазалство у дугорочном периоду. Геокономска добит за Сједињене Државе такође је важна на регионалном нивоу. Расцеп између ЕУ и Русије, а нарочито уништавање гасовода Северног тока од стране Вашингтона, које је осудио истраживачки новинар Сејмур Херш (Hersh, 2023), омогућили су Сједињеним Државама извоз свог гаса, док Русија продубљује свој геокономски стожер према Азији. Када је реч о економским улозима за војно-индустријски комплекс, рат изнуривања између Русије и Украјине, коју државе чланице НАТО-а снабдевају војном опремом, омогућава америчком војно-индустријском комплексу да

⁸ Асоцијација нација Југоисточне Азије (енгл. ASEAN) је међудржавна организација коју чини десет земаља Југоисточне Азије: Брунеј, Камбоџа, Индонезија, Лаос, Малезија, Мијанмар, Филипини, Сингапур, Тајланд и Вијетнам.

оствари огроман профит (Gledhill & Hartung, 2022). Ако дође до новог хладног рата између држава чланица НАТО-а и Русије, он ће такође омогућити Сједињеним Државама да се позиционирају као војни арсенал држава у оквиру НАТО-а. Државе чланице ЕУ очигледно су велики губитници у овом сукобу јер су изгубиле стратешку самосталност и стављене су у вазални положај према Сједињеним Државама. Напослетку, на нивоу сукоба вредности, који се може описати као геополитика цивилизација, сведоци смо појаве биполарног расцепа „*Запада са традиционалним вредностима*“ блиског Русији и „*агресивној, космополијској и неоколонијалној Запада*“ из говора Владимира Путина (Putin, 2022b). Овај разлаз утицао је на свет, на Европу са конзервативним владама, као и на јавно мњење које се противи прогресивним нормама проистеклим из вестернизације, која је у стварности заправо американизација, систем вредности и норми управљања који прати униполарни просторни поредак.

Руска војна интервенција у Украјини која је почела у фебруару 2022. године стога ће највероватније ставити тачку на евро-атлантску експанзију у непосредном суседству Русије⁹. Остваривање овог сценарија, са геополитичког становишта, значило би нову геополитичку препреку за Сједињене Државе и НАТО јер би они изгубили фронталну државу коју наоружавају и обучавају и која није званична чланица НАТО-а, као испоставу у руском свету, а све у циљу залажења у руску сферу утицаја. Након мутације просторног поретка, у свету се јавља нова равнотежа моћи са све држим распарчавањем просторног распореда, поновном појавом Русије и успоном Кине. Сукоб у Украјини је рат високог интензитета, са бројним војним жртвама на обе стране и огромном материјалном штетом. Међутим, чини се да су сукобљене стране, Москва и Кијев, али и остали из НАТО-а који су укључени у сукоб, поготово Вашингтон, спремни да плате високу цену како би остварили своје циљеве. Ова спремност за борбу повезана је са великим улозима у овом сукобу који мења просторни и геополитички поредак на светском нивоу. „Геополитика као стратегија омогућава некој држави да предвиди простор-време својих непријатеља и савезника. У 21. веку, за снажање у свету у стању флукса, неопходна је геополитичка стратегија, осмишљена као просторно-временска целина која функционише као средство за смањивање туђе моћи. Наиме, освајање територије и времена у служби неког политичког циља пресудна је предност и централни елемент суверености. Ова вештина зависи од способности за процену туђих просторних и временских ограничења“ (Thomann, 2010). Својом интервенцијом у Украјини, Русија покушава да се повољније позиционира у новој глобалној геополитичкој конфигурацији, што се претвара у борбу за расподелу геополитичког простора.

⁹ У непосредно суседство Русије не спадају Финска и Шведска.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

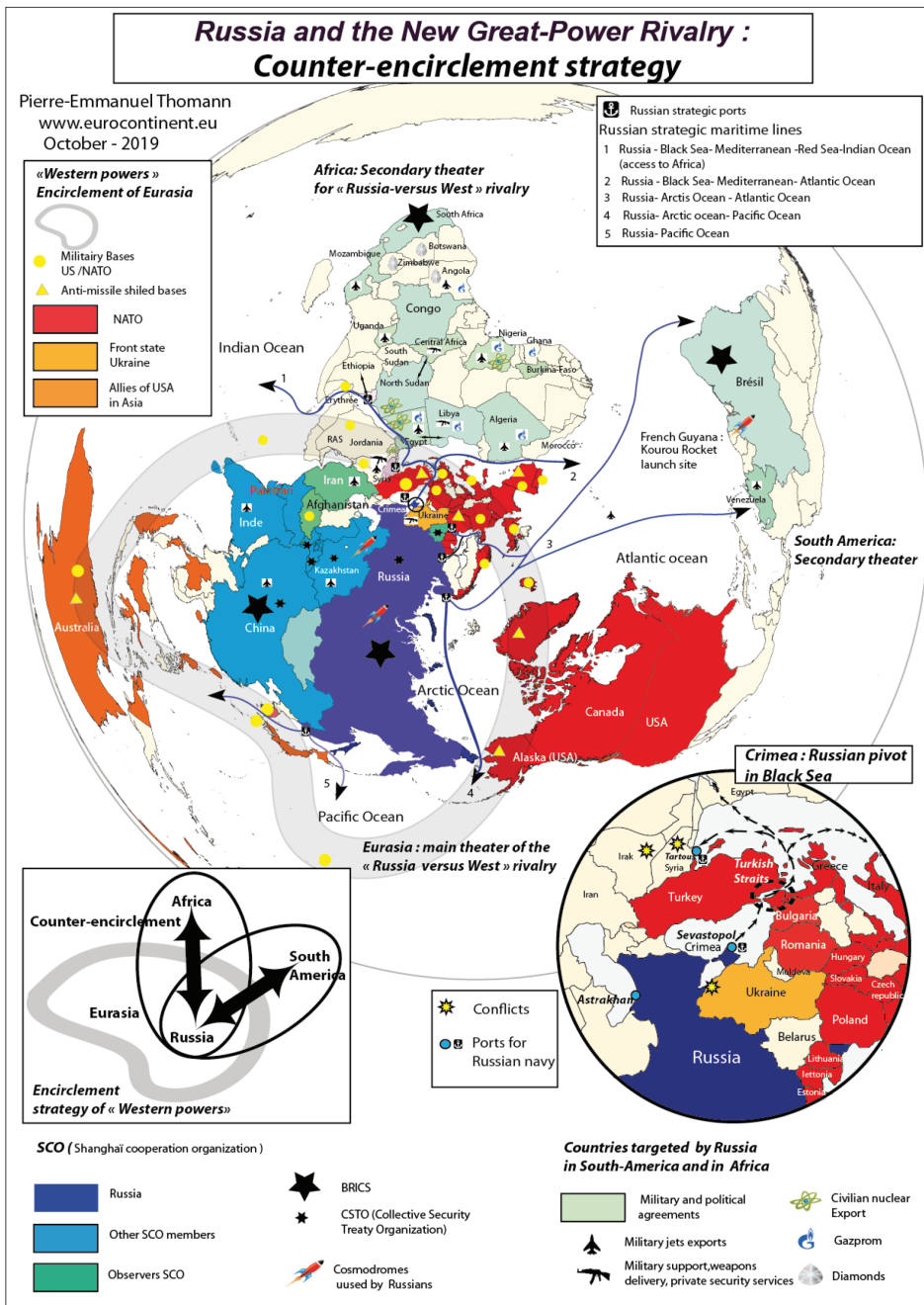
- Alimov, R. (2022). SCO Facing a New Challenge, 11 April 2022. Available at: https://valdaiclub.com/a/highlights/sco-facing-a-new-challenge/?sphrase_id=1483472
- Arapova, E., Lissovolik, Y. (2022). Valdaï, №118 BRICS+: The Global South Responds to New Challenges (in the Context of China's BRICS Chairmanship) 12.7.2022. Available at: <https://valdaiclub.com/a/valdai-papers/valday-paper-118/>
- Arestovych, O. (2019). Adviser to the head of the office of the president of Ukraine (interview). Available at: https://vk.com/video444549918_456239587. Available at: <https://www.intellinews.com/former-ukrainian-presidential-advisor-perfectly-predicted-russian-invasion-in-2019-238183/>
- Aron, R. (2004). *Peace and war between nations*. Calman-Levy.
- Baud, J. A. (2022). The military situation in Ukraine (La situation militaire en Ukraine), *Centre français de recherche sur le renseignement (CFR2), Bulletin de documentation n°27*. Available at: <https://cf2r.org/documentation/la-situation-militaire-en-ukraine/>
- Biden-Harris Administration (2022). Biden-Harris administration's 'National Security Strategy, October 2022. Available at: <https://www.state.gov/release-of-the-presidents-national-security-strategy/>
- Clarke, W. (2003). *Commonwealth club of California*. San Francisco, CA. 3 October 2003. America's Foreign Policy "Coup" Forat TV (2007). Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=TY2DKzastu8>
- Conason, J. (2007). "Seven countries in five years", Wesley Clark's new memoir casts more light on the Bush administration's secret strategies for regime change in Iran and elsewhere. 12 October 2007, Salon. Available at: https://www.salon.com/2007/10/12/wesley_clark/
- Crosston, M., Pashentsev, E. (2022). Russian Security Cannot be Anti-Russian, *Russian International Affairs council (RIAC)*. Available at: <https://russiancouncil.ru/en/analytcs-and-comments/analytcs/russian-security-cannot-be-anti-russian/>
- Florian, L. (2014). *Les grands théoriciens de la géopolitique*. PUF.
- Georges Washington University (2017). NATO Expansion: What Gorbachev Heard. Available at: <https://nsarchive.gwu.edu/briefing-book/russia-programs/2017-12-12/nato-expansion-what-gorbachev-heard-western-leaders-early>
- Glaser, K., M., Thomann, P. E. (2021). The concept of "Greater Eurasia": The Russian "turn to the East" and its consequences for the European Union from the geopolitical angle of analysis, *Journal of Eurasian Studies*, 31.7.2021. <https://doi.org/10.1177/18793665211034183>
- Gledhill, J., Hartung, W. D. (2022). L'alliance Pentagone-complexe militaro-industriel s'enrichit avec la crise ukrainienne. Nouvelle ruée vers l'or et désastre en devenir. *A l'encontre*. <https://doi.org/10.1177/18793665211034183>
- Goble, P. (2018). Russian Caspian Flotilla's Capacity to Project Force Threatens Littoral States and Ukraine, *Eurasia Daily Monitor*, Vol. 15, Issue 166. 27 November 2018. Available at: <https://jamestown.org/program/russian-caspian-flotillas-capacity-to-project-force-threatens-littoral-states-and-ukraine>
- Hersh, S. (2023). How America Took Out the Nord Stream Pipeline. 8 February 2023. Available at: <https://seymourhersh.substack.com/p/how-america-took-out-the-nord-stream>

- Hildebrandt, T., Di Lorenzo, G. (2022, 7 December). Did you think I would come with a ponytail? (Hatten Sie gedacht, ich komme mit Pferdeschwanz?) Angela Merkel interview, *Die Zeit*. Available at: <https://www.zeit.de/2022/51/angela-merkel-russland-fluechtlingskrise-bundeskanzler/komplettansicht>
- Hoffman, D., Kaiser, R. G. (1999, 25 June). Secret Russian Troop Deployment Thwarted. *Washington Post*, Available at: <https://www.washingtonpost.com/wp-srv/inatl/longterm/balkans/stories/russians062599.htm>
- Kennan, G. F. (1997). A Fateful Error, *New York Times*. 5 February 1997. Available at: <https://www.nytimes.com/1997/02/05/opinion/a-fateful-error.html>
- Kujat, H. (2023). Interview. *Overton*. 23 January, Available at: <https://overton-magazin.de/top-story/je-laenger-der-krieg-dauert-desto-groesser-wird-das-risiko-einer-ausweitung-oder-eskalation/>
- Lacoste, Y. (2022). *Atlas géopolitique*. Paris: Larousse
- Mitchell, A. W. (2018). Assistant Secretary of State for European and Eurasian Affairs. Mitchell's Heritage Speech, Anchoring the Western Alliance U.S. Embassy Tallinn | 7 June 2018. Available at: <https://ee.usembassy.gov/a-s-mitchells-speech/> (Accessed on 1 February 2023)
- NATO (2008). Bucharest Summit Declaration. *Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Bucharest* on 3 April 2008. Available at: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_8443.htm
- Poroshenko, P. (2022). Interview with Petro Poroshenko, *Financial Times*, 20 May 2022. <https://www.ft.com/content/39356ee4-a505-4391-a7a9-998252cb67ee>
- Prouvost, T. (2022). There will only be a way out of the conflict when Russia fails on the ground. François Hollande interview. *The Kyiv Independent*, 28 December 2022. Available at: <https://kyivindependent.com/national/hollande-there-will-only-be-a-way-out-of-the-conflict-when-russia-fails-on-the-ground>
- Putin, V. (2007). Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy. Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/copy/24034>
- Putin, V. (2022a). Address by the President of the Russian Federation, February 21, 2022, The Kremlin, Moscow. Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67828>
- Putin, V. (2022b). Vladimir Putin Meets with Members of the Valdai Discussion Club. Transcript of the Plenary Session of the 19th Annual Meeting, 27 October 2022. Available at: <https://valdaiclub.com/events/posts/articles/vladimir-putin-meets-with-members-of-the-valdai-club/>
- Rialland, P. (2016). La Russie développe un concept de « puissance navale continentale ». *Revue Défense Nationale* 2016/5 (N° 790), 35–40 Available at: <https://www.cairn.info/revue-defense-nationale-2016-5-page-35.htm>
- Riedel, B. (2022). Could Ukraine be Putin's Afghanistan? *Brookings*. Available at: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2022/02/24/could-ukraine-be-putins-afghanistan/>
- Russian Federation (2021). Strategy of national security of the Russian Federation. Available at: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202107030001>

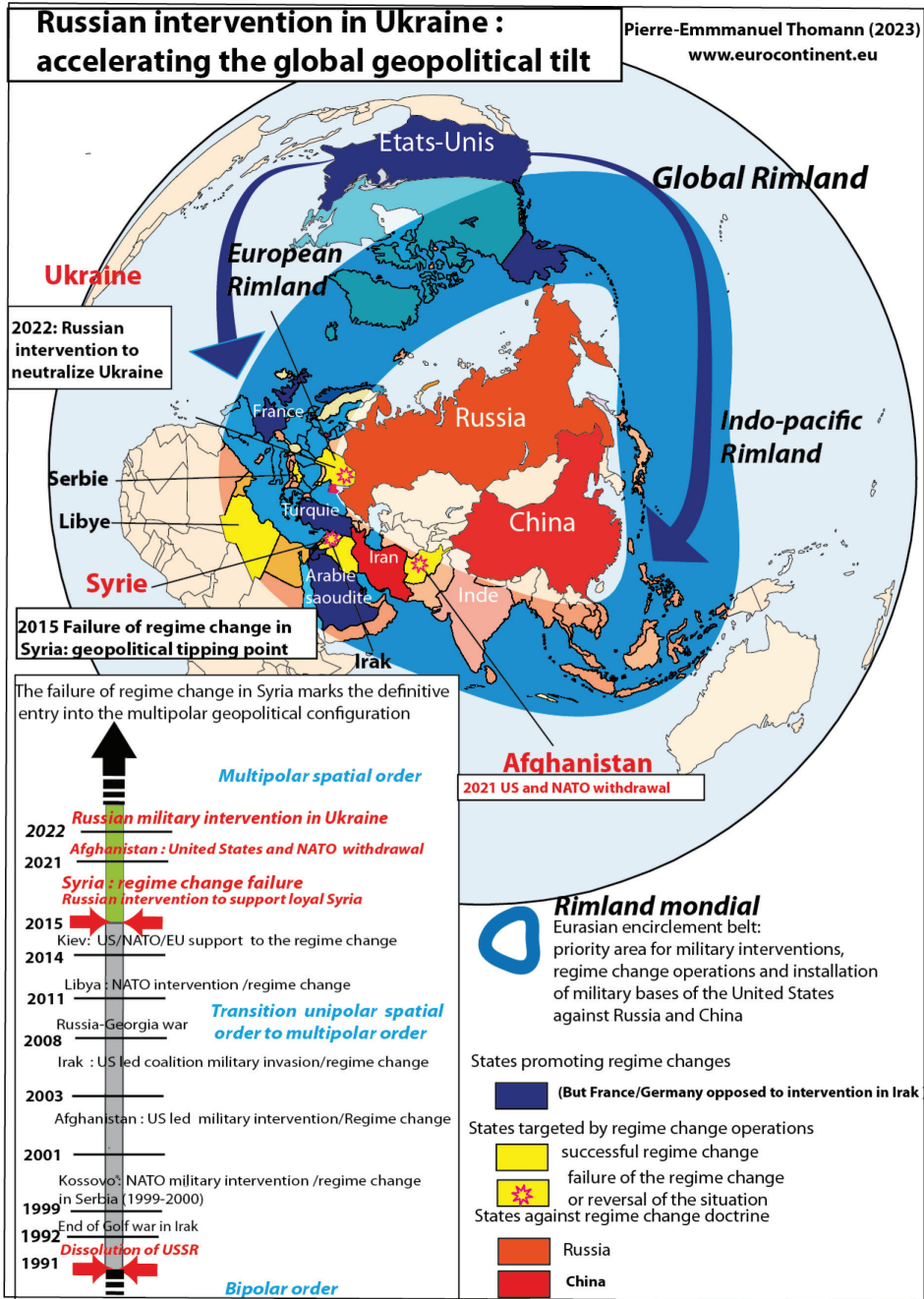

- Sapir, J. (2023). Les sanctions contre la Russie: un échec programmé? *Politique Magazine*. Available at: <https://politiquemagazine.fr/monde/les-sanctions-contre-la-russie-un-echec-programme/>
- Schlögel, K. (2003). *Im Raume lesen wir die Zeit. Über Zivilisationsgeschichte und Geopolitik*. München: Carl Hanser Verlag.
- SCO (2023). The Samarkand Declaration of the Heads of State Council of the Shanghai Cooperation Organisation, 16 September 2023, Samarkand, Uzbekistan. Available at: <http://eng.sectsco.org/documents/>
- Thomann, P. E. (2008). Russie-Géorgie: première guerre du monde multipolaire. *Revue défense nationale* n° 712. October 2008, 34–40. Available at: <https://www.defnat.com/e-RDN/vue-article.php?carticle=4606>
- Thomann, P. E. (2010). Europe as a political force: cards on the table. *Revue Défense Nationale*, April 2010, 13–20. Available at: <https://www.diploweb.com/Europe-as-a-political-force-cards.html>
- Thomann, P. E. (2013). Russie et Union européenne: le chaînon manquant en matière de défense et sécurité. *Revue défense nationale*, n° 762, Été 2013, 127–134
- Tyler, P. T. (1992). U.S. Strategy plan calls for ensuring no rivals develop. *The New York Times*. Available at: <https://www.nytimes.com/1992/03/08/world/us-strategy-plan-calls-for-insuring-no-rivals-develop.html>
- US Department of State (2023). U.S. Security Cooperation with Ukraine, *Fact Sheet Bureau of Political-Military Affairs*, 3 February 2023. Available at: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/>
- Valdai Club (2022). The Valdai Club and the CITIC Foundation to Discuss the Expansion of the BRICS and SCO, 29/09/2022. Available at: https://valdaiclub.com/events/announcements/the-valdai-club-and-the-citic-foundation-to-discuss-the-expansion-of-the-brics-and-sco/?sphrase_id=1483472
- White House (2017). National Security strategy of the United States. The White House, Donald Trump 2017. Available at: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.
- Zbrezinski, Z. (1997). *Le grand échiquier, l'Amérique et le reste du monde*. Bayard.
- Zelensky, V. (2022). Zelensky's full speech at Munich Security Conference. 19 February 2022. Available at: <https://kyivindependent.com/national/zelenskys-full-speech-at-munich-security-conference/>

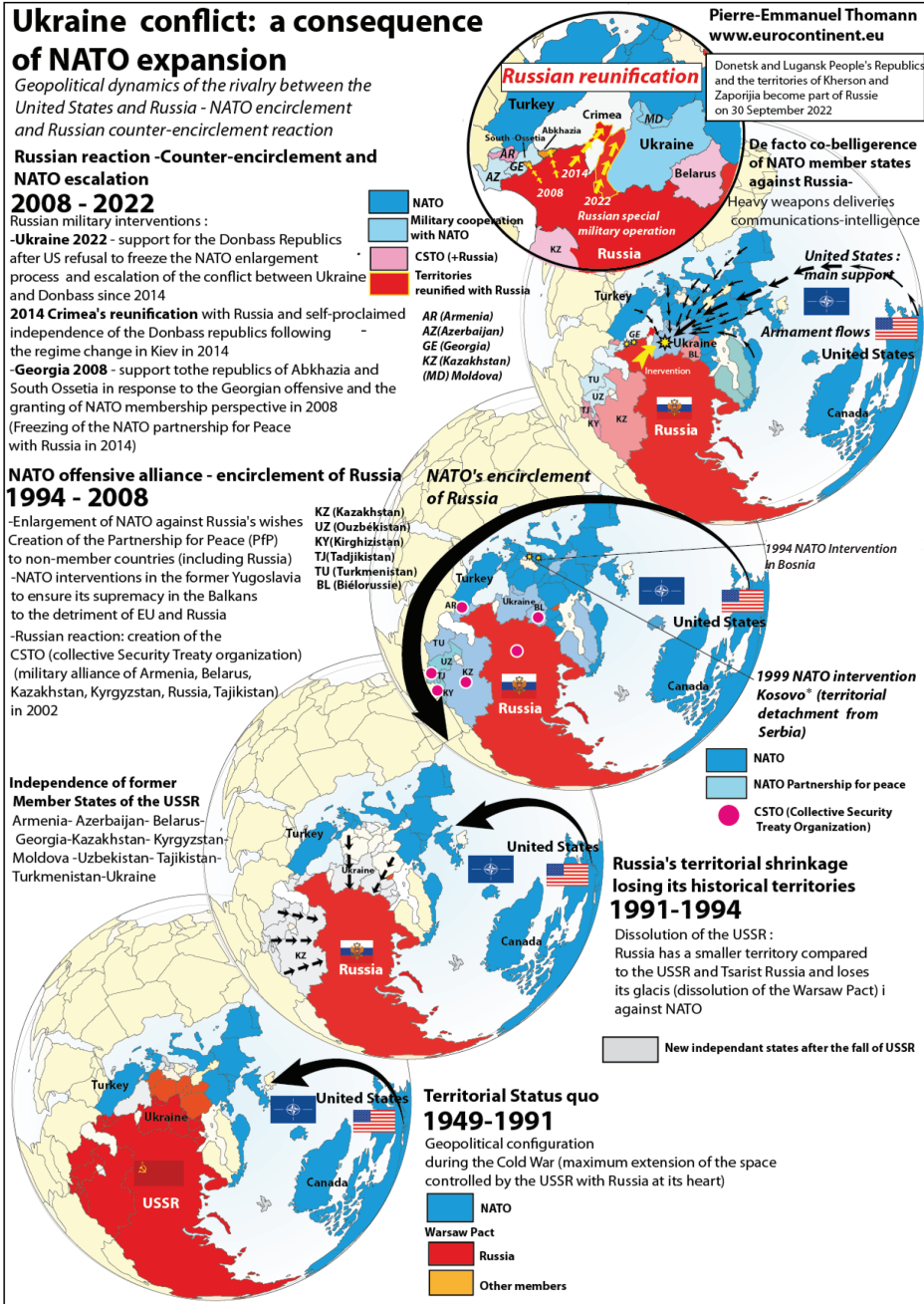
APPENDIX / ПРИЛОГ

Мапа 1. Русија и ново сувајрништво између светских сила: стварање ија историје околвања / Map 1. Russia and the New Great Power Rivalry: Counter-encirclement strategy

Мапа 2. Руска интервенција у Украјини: убрзане глобалне геополитичке промене /
 Map 2. Russian intervention in Ukraine: accelerating the global geopolitical tilt

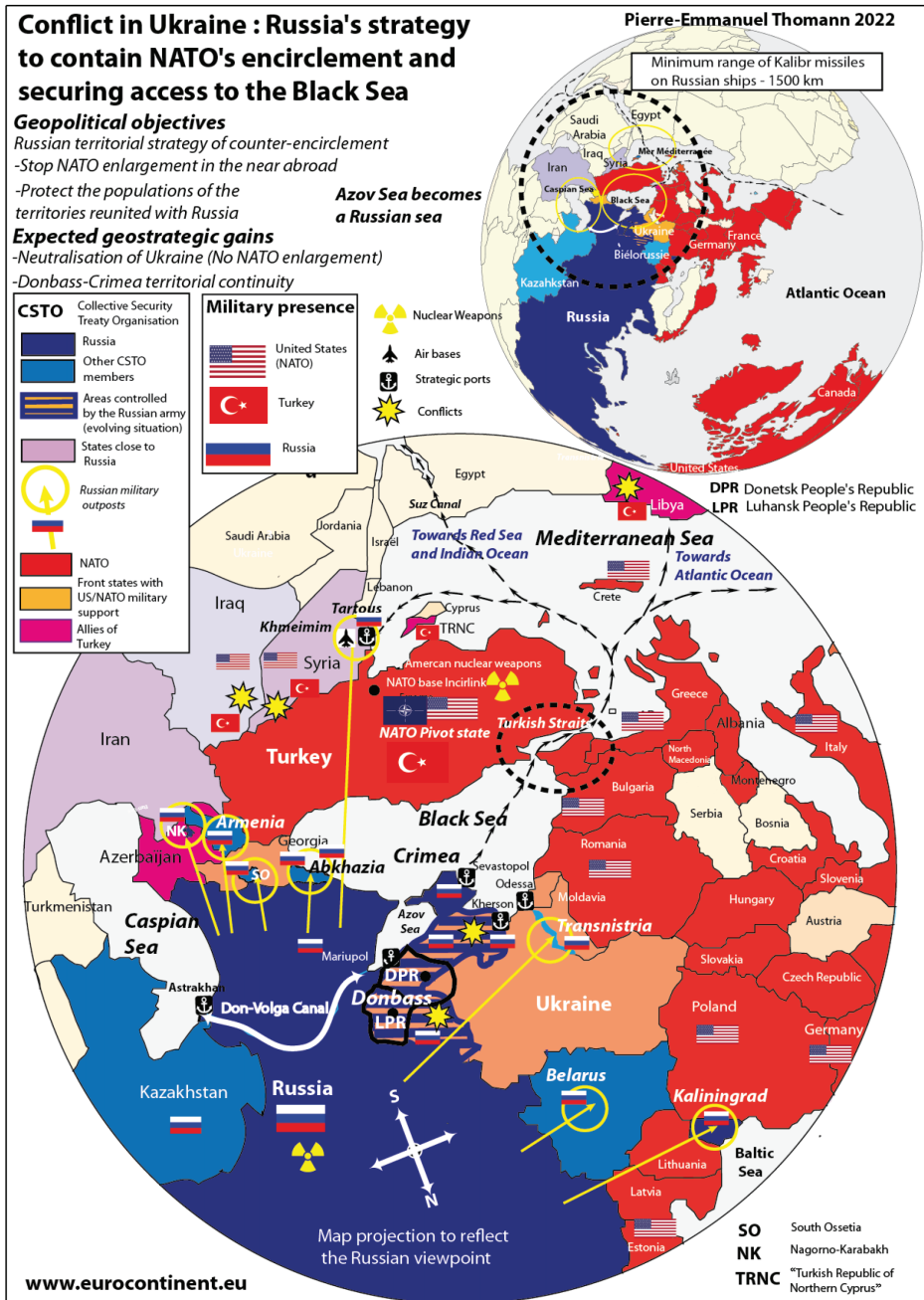

← НАЗАД
← BACK

Мапа 3. Сукоб у Украјини: последица проширења НАТО-а /
Map 3. Ukraine conflict: a consequence of NATO enlargement

Мапа 4. Санкције против Русије након њене интервенције у Украјини: усљон евроазијске глобализације / Map 4. Sanctions against Russia after its military operation in Ukraine: Rise of Eurasian globalization

Мапа 5. Сукоб у Украјини: руска стратегија којом се сјречава ојкољавање од сјрране НАТО-а и одезђеује њростјор у Црном мору / Map 5. Conflict in Ukraine: Russia's strategy to contain NATO's encirclement and securing access to Black Sea